

Польща: Інформація для апатридів та осіб під ризиком безгромадянства, які втікають від війни в Україні

Координаційний центр ЄМБ (Європейська мережа з питань безгромадянства): [Центр юридичної допомоги імені Галини Нець \(HNLAC\)](#)

Останнє оновлення: 21 лютого 2024

Ця інструкція надає інформацію по окремим країнам для апатридів та осіб під ризиком безгромадянства, які втікають від війни в Україні. Вона слугує джерелом інформації для тих, хто надає допомогу біженцям і постраждалим особам. Акцент зроблений на апатридах та особах під ризиком безгромадянства, зокрема на особах без документів. Далі в тексті надаються посилання на загальну інформацію для біженців з України. Ми намагаємося регулярно оновлювати інформацію. Якщо ви володієте актуальною інформацією, будь ласка, напишіть нам на

1. СИТУАЦІЯ НА КОРДОНІ ТА ВИМОГИ ЩОДО В'ЇЗДУ

Представники польської влади зазначають, що всі, хто втікає від війни в Україні, можуть прибути до Польщі. Однак надходили повідомлення про дискримінацію з української сторони кордону.

Особа без документів можуть перетнути кордони у цих пунктах, але їх можуть затримати для проходження процедури перевірки особи. Прикордонники почали видавати рішення про відмову у в'їзді на кордоні, в тому числі через відсутність документів або з міркувань національної безпеки. Прикордонники - це перший контактний пункт. Пункти прийому на кордоні організовані Міністерством внутрішніх справ, а також там присутні представники УВКБ ООН.

Від початку війни в Україні 24 лютого 2022 року до середини 2023 року польська Прикордонна служба оформила в'їзд 4 415 осіб без громадянства, біженців та осіб з невизначеним громадянством з України. Було прийнято 42 рішення про відмову у в'їзді особам без громадянства та 18 - особам з невизначеним громадянством з України, переважно через відсутність документів, тоді як 49 особам з невизначеним громадянством було дозволено в'їзд, але вони були поміщені під варту за рішенням суду.

Більше інформації про пункти перетину кордону та вимоги щодо в'їзду на: [сайті уряду Польщі для людей, які втікають від війни в Україні](#), [Урядовому сайті «Допоможи Україні»](#), [порталі оперативних даних УВКБ ООН у Польщі](#), [сайті УВКБ ООН про Польщу для людей, які втікають від війни в Україні](#), [сайті Асоціації правового втручання в Україні](#), та [сайті прикордонної групи по Україні](#).

Необхідні документи	<ul style="list-style-type: none">• <u>Особа без громадянства</u>: будь-який документ; в'їзд має бути дозволено для всіх тих, хто втікає від війни в Україні, навіть без документів• <u>Дорослі</u>: Біометричний паспорт, звичайний паспорт або будь-який інший документ, що посвідчує особу, в т.ч. прострочений; в'їзд повинен бути дозволений всім, хто втікає від війни в Україні, навіть без документів• <u>Діти</u>: Біометричний паспорт, звичайний паспорт або будь-який інший документ, що посвідчує особу, в т.ч. прострочений, або свідоцтво про народження; в'їзд повинен бути дозволений всім, хто втікає від війни в Україні, навіть без документів; підтвердження згоди батьків, якщо подорожує з іншою дорослою особою або самостійно; діти без документів/без супроводу дорослих: в'їзд дозволений навіть без документів, що посвідчують особу
В'їзд та реєстрація	<ul style="list-style-type: none">• <u>Особа без громадянства</u>: в'їзд дозволено; у випадку відсутності документів, необхідно пройти процедуру перевірки особи і особа може бути затримана

	<p>(дивитися нижче); Прикордонна служба може видати дозвіл на в'їзд на 15 днів, але, за даними деяких польських НУО, це не завжди так, і деяким відмовляють у в'їзді; подати прохання про притулок чи тимчасовий захист (якщо відповідає критеріям) протягом 15 днів</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u>Особи без документів</u>: має постати перед Прикордонною службою на кордоні; в'їзд дозволено, але можуть бути затримки з метою перевірки особи; Прикордонна служба може видати дозвіл на в'їзд на 15 днів; подати прохання про притулок протягом 15 днів ● <u>Бенефіціари міжнародного захисту</u>: в'їзд дозволено; реєстрація в Прикордонній службі для отримання дозволу на в'їзд на 15 днів; можуть подати прохання про надання притулку або тимчасовий захист ● <u>Діти</u>: в'їзд дозволено ● <u>Діти без супроводу дорослих</u>: в'їзд дозволено; застосовуються загальні правила; будуть передані до сімейного суду для встановлення законного опікуна та прийомної сім'ї або "тимчасового опікуна" - в першу чергу, родича або знайомого (новий захід, що застосовується тільки до громадян України); інформація про тимчасового опікуна та/або прийомну сім'ю також буде зареєстрована. Існує спеціальний реєстр для неповнолітніх з України, які прибувають без супроводу, але не всі зареєстровані через прогалини в законодавстві та практиці, за даними НУО. ● Як правило, кожна особа буде зареєстрована при в'їзді, а якщо ні, то повинна бути зареєстрована під час подання заявки на отримання PESEL UKR (див. нижче)
<p>Документи, що видаються</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Штмп у паспорті або окремий сертифікат як доказ в'їзду, але повідомляють про відсутність систематичного характеру реєстрації на кордоні; якщо в паспорті немає штамп, це не означає, що в'їзд не був зареєстрований; особи, не зареєстровані на кордоні, повинні подати заяву на отримання ідентифікаційного коду (PESEL UKR) протягом 30 днів (якщо громадянин України відповідає критеріям)
<p>Статус в'їзду</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Відвідувач за правилами Шенгену, тимчасовий захист, шукач притулку, тимчасовий дозвіл на перебування

2. СПОСОБИ ОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ

Існують різні шляхи для отримання захисту в Польщі. Польща впровадила тимчасовий захист відповідно до законодавства ЄС за допомогою двох механізмів, які пропонують різні статуси: [Спеціального закону про Україну](#), який застосовується лише до громадян України та членів їхніх сімей (незалежно від громадянства), і за допомогою іншої процедури щодо громадян третіх країн та осіб без громадянства. Інші шляхи для отримання захисту включають притулок/захист біженців та додатковий захист. Способи отримання захисту, які можуть бути доступні для апатридів та осіб під ризиком безгромадянства, залежно від їхніх обставин, підсумовано у таблиці нижче.

Особи без громадянства, які прибувають з України, стикаються з проблемами доступу до тимчасового захисту в Польщі, включаючи труднощі, пов'язані з непослідовним тлумаченням терміну "особа без громадянства", відсутністю документів і неналежною ідентифікацією безгромадянства. На практиці Управління у справах іноземців розглядає проїзні документи та документи, що посвідчують особу, видані українськими органами влади, для виявлення осіб без громадянства.

Немає офіційних даних про те, скільки людей, які втікають від війни в Україні, не мають документів, є апатридами або перебувають під ризиком безгромадянства.

Від початку війни в Україні 24 лютого 2022 року до 31 грудня 2022 року 62 особи без громадянства та 26 осіб з невизначеним громадянством з України отримали тимчасовий захист у Польщі. Більшість осіб без громадянства, які втікають від війни в Україні до Польщі, були громадянами колишнього СРСР.

	Статус біженця (Притулок)	Додатковий захист	Тимчасовий захист
Що це?	Захист згідно з Конвенцією про статус біженців від 1951 року	Тимчасовий захист для тих, хто не підпадає під визначення у Конвенції 1951 року, але наражатиметься на серйозну небезпеку в разі повернення	Тимчасовий захист для осіб, які втікають від війни в Україні
Чи можуть апатриди та/або особи без документів подати заяву?	Так	Так	Так, якщо відповідають вимогам та мають документи, які це підтверджують (особи без громадянства, які перебувають у шлюбі з громадянами України відповідно до Спеціального закону про Україну; бенефіціари міжнародного захисту або еквівалентного національного захисту в Україні; постійно проживають в Україні і не можуть повернутися до країни походження до 24 лютого 2022 року). Апатридам та особам без документів варто звернутися по юридичну допомогу (наприклад, до HNLAC)
Де подати прохання?	Прикордонна служба безпеки на кордоні або в країні	Так само, як і в статусі біженця	Управління у справах іноземців; якщо застосовується Спеціальний закон про Україну, заява на отримання PESEL UKR (персонального ідентифікаційного номера), яку слід подати до муніципалітету
Процедура та права	Письмова заява польською; подача усіх документів; надається перекладач; співбесіда;	Так само, як і в статусі біженця	Подайте заяву до Управління у справах іноземців особисто або поштою (вул. Таборова 33, 02-699 Варшава), онлайн

	<p>тимчасове посвідчення особи, дійсне протягом 90 днів, з можливістю продовження терміну дії до 6 місяців; затримання (під вартою) може тривати до 48 годин або 60 днів (з можливістю продовження до 6 місяців) відповідно до рішення суду; прийняття рішення протягом 6 місяців, хоча інколи це триває 15 місяців; доступ до медичного обслуговування, безкоштовна юридична допомога від УВКБ ООН/НУО; право на житло та соціальну допомогу; якщо прохання відхилено, ви повинні покинути країну протягом 30 днів; право на оскарження.</p>		<p>через платформу ePUAP або електронною поштою (ochronaczasowa@udsc.gov.pl); надайте документи, що підтверджують право на отримання допомоги; заповніть форму; якщо є потреба у медичній допомозі, розміщенні та продуктах харчування/матеріальному забезпеченні, необхідно заповнити окремі форми; сертифікат, який підтверджує відповідність вимогам.</p>
<p>Права після визнання</p>	<p>Необмежене право перебування, можливість поновлення посвідки на проживання на 3 роки; документи для подорожі дійсні протягом 2 років; права на рівні з громадянами Польщі, включаючи роботу, освіту, соціальний захист, медичне обслуговування; допомога в інтеграції протягом 12 місяців після визнання.</p>	<p>Посвідка на проживання на 2 роки; права на рівні з громадянами Польщі, включаючи роботу, освіту, соціальний захист, медичне обслуговування; допомога в інтеграції протягом 12 місяців після визнання.</p>	<p>Сертифікат про тимчасовий захист, який підтверджує право перебування до 4 березня 2025 року; право на працевлаштування на рівних умовах з громадянами Польщі; медична та фінансова допомога на вимогу; право звернутися до голови Управління у справах іноземців з проханням про перегляд рішення або до адміністративних судів.</p> <p>Якщо застосовується Спеціальний закон про Україну, цифровий додаток Diia.pl слугує цифровою картою перебування для підтвердження їхнього статусу; негайне право на роботу, доступ до медичної</p>

			допомоги та деяких пільг соціального забезпечення.
--	--	--	--

Більше інформації шукайте тут:

- Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Асоціація юридичної допомоги), [Україна Найпоширеніші питання](#)
- Центр юридичної допомоги імені Галини Нець, [сторінка щодо України українською мовою](#)
- Центр правової допомоги імені Галини Нець, [Біженці з України: особи без громадянства та особи під ризиком безгромадянства \(листопад 2022 року\)](#)
- Центр правової допомоги імені Галини Нець, [Особі без громадянства з України, які шукають захисту в Польщі \(жовтень 2023 року\)](#)
- Польський уряд, [процедура надання притулку, тимчасовий захист, послуги для українців](#)
- Прикордонна служба, [інформація щодо польсько-українського кордону](#)
- Центр правової допомоги імені Галини Нець, [короткий огляд ситуації з особами без громадянства в Польщі](#), вересень 2022 року
- [Європейська Комісія, Комунікація, тимчасовий захист для осіб, які втікають від російської агресії проти України, рік потому \(березень 2023 року\)](#)
- Європейська рада у справах біженців та вигнанців, [Реакція ЄС на переміщення з України: Рекомендації ECRE](#) (жовтень 2023 року)
- Європейська рада у справах біженців та вимушених емігрантів (ECRE), [Оновлений інформаційний бюлетень про заходи у відповідь на прибуття переміщених осіб, які втікають від війни в Україні](#) (березень 2023 року)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Звіт про осіб, які втікають від війни в Україні - Втікаючи від війни в Україні: Впровадження тимчасового захисту на місцевому рівні](#) (грудень 2023 року)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Звіт про осіб, які втікають від війни в Україні - Втікаючи від війни в Україні: Досвід переміщених осіб у ЄС](#)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Наслідки війни в Україні для ЄС у сфері фундаментальних прав людини](#)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Російська агресія проти України - Переміщені діти знаходять захист в ЄС - Бюлетень 3](#)
- Агентство Європейського Союзу з питань притулку (EUAA) [Реакція на російське вторгнення в Україну, зокрема «Хто є хто - тимчасовий захист для переміщених осіб з України»](#)
- Агентство Європейського Союзу з питань притулку (EUAA), [Надання тимчасового захисту вимушеним переселенцям з України: Підсумки року](#) (березень 2023 року)
- Європейська міграційна мережа (ЕММ), [Щорічний звіт про міграцію та притулок за 2022 рік](#) (липень 2023 року) (Розділ 2, Реагування на прибуття осіб, які втікають від війни в Україні)
- [Регіональний аналіз захисту УВКБ ООН № 2](#)
- [Регіональний план реагування УВКБ ООН у справах біженців \(січень-грудень 2023 року\)](#)
- [Інформаційна бази даних про притулок \(AIDA\), звіт по Польщі, Додаток про тимчасовий захист](#)
- [Карітас Європа \(Caritas Europa\), Прийом біженців з України в Європі та отримані уроки](#)
- [Антидискримінаційний центр "Меморіал", Становище українських дітей в країнах Європи після 24 лютого 2022 року](#)
- KIND & Child Circle, [Замітка про дітей без супроводу дорослих, які втікають від війни в Україні](#)
- Право на захист, [Хто такі особи без громадянства, які втекли з України після російського вторгнення 24 лютого 2022 року](#)

3. ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА СТАТУСУ ЗАХИСТУ

Для апатридів важливо визначити як право на міжнародний захист, так і їх безгромадянство. Необхідно розглянути кожне прохання та конкретно визнати обидва статуси, щоб, у разі потреби у міжнародному захисті, людина могла його отримати, навіть будучи особою без громадянства. Визнання статусу особи без громадянства має проходити одночасно, або після визначення статусу біженця, належно враховуючи пріоритет прохання про притулок та принцип конфіденційності для біженців в процедурі визнання безгромадянства. Більше інформації шукайте тут: [Коротке зібрання інформації ЄМБ щодо визначення безгромадянства та захисту в Європі](#).

Польща не має відповідної процедури визнання безгромадянства особи та статусу захисту особи без громадянства, але безгромадянство може бути визнане за допомогою інших адміністративних процедур. Офіційного визначення слова апатрид не існує у польському законодавстві, як і спеціальної процедури визнання особою без громадянства, але цей термін може вживатися на офіційному рівні, наприклад, під час процедури надання притулку. Незважаючи на те, що не існує статусу особи без громадянства, є можливість отримати дозвіл на допустиме перебування або гуманітарне перебування з правом працювати, отримувати медичну та соціальну допомогу. Особам без громадянства радять звернутися за юридичною консультацією щодо можливих для них варіантів у Польщі (наприклад, у [HNLAC](#) або [Асоціації юридичної допомоги](#)). Більше інформації шукайте у [ЄМБ: Індекс безгромадянства у Польщі](#).

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ДО ТРЕТІХ КРАЇН

Люди, які прибули до Польщі на основі дозволу на тимчасове перебування на 15 днів можуть залишатися в Польщі лише протягом цього періоду і мають подати прохання про захист (дивіться вище), якщо вони хочуть залишитися. Особи, які подали заяву на отримання притулку/статусу біженця чи додатковий захист, не можуть покинути територію Польщі до прийняття рішення щодо їхньої заяви. Бенефіціари тимчасового захисту можуть переміщатися до інших країн-членів ЄС на 90 днів протягом 180-денного періоду. Виїзд з Польщі на термін понад 30 днів безперервного перебування закордоном призведе до анулювання статусу тимчасового захисту відповідно до Спеціального закону про Україну, включаючи право на соціальні та економічні права. Якщо критерії будуть дотримані, статус тимчасового захисту буде надано знову в разі подальшого повернення до Польщі. З січня 2023 року бенефіціари тимчасового захисту в інших країнах-членах ЄС більше не мають права на тимчасовий захист у Польщі.

5. ІНША ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Існують підтверджені випадки нападів, погроз та дискримінації в процесі евакуації та під час перебування в черзі на кордоні. Медіа повідомляють про злочини на ґрунті ненависті до окремих груп осіб, включаючи громадян Росії та трансгендерних осіб.

Роми, багато з яких приїжджають до Польщі без документів і, таким чином, не можуть виконати вимоги щодо надання доказів для отримання захисту, стикаються з перешкодами в доступі до тимчасового захисту. Ті, хто не розмовляє українською або російською мовами, можуть зіткнутися з труднощами в доступі до інформації про свій статус і шляхи захисту в Польщі. Роми з України зазнають особливої дискримінації при пошуку житла та іншої допомоги.

Внутрішньо переміщені особи в Україні та люди з невідконтрольних уряду територій (НПУТ) і тимчасово окупованих територій, у тому числі діти, які народилися на цих територіях, стикаються з бар'єрами у доступі до захисту через відсутність документів. Також повідомлялося про випадки, коли люди виїжджали з цих територій через Придністров'я, а після прибуття до Польщі їм говорили, що їхній в'їзд був "нелегальним", хоча ця вимога не встановлена законом. Це також може бути пов'язано з відсутністю доказів дати виїзду з України.

Недокументовані особи стикаються з проблемами доступу до захисту, а оскільки відсутність документів вважається "нелегальним перебуванням", вони наражаються на ризик тривалого утримання під вартою.

Повідомлялося про випадки помилкового присвоєння українського громадянства особам без громадянства, оскільки реєстрація в базі даних PESEL здійснюється за письмовим запитом за спрощеною процедурою, коли персональні дані, в тому числі громадянство, можуть бути встановлені на підставі копій документів або усних заяв у разі відсутності документів.

Зростає кількість повідомлень про осіб без громадянства, які перебувають під тимчасовим захистом у Польщі, а також про тих, кому було відмовлено у в'їзді до Польщі, які стикаються з проблемами при поверненні в Україну. Польські прикордонники можуть їх пропустити, але українська влада забороняє їм в'їзд в Україну, оскільки вони не мають документів.

Бенефіціари тимчасового захисту в Польщі стикаються з труднощами при повторному в'їзді в країну після тимчасового повернення в Україну.

Є повідомлення про те, що українське консульство в Польщі відмовляється видавати будь-які документи або посвідки на проживання.

[Законодавство Польщі щодо реєстрації актів цивільного стану](#) дозволяє реєстрацію цивільних актів закордоном, у разі відсутності належної реєстрації, включаючи реєстрацію новонароджених. HNLAC співпрацює з юристом з питань оформлення опіки над дітьми без супроводу дорослих та має гарячу лінію. Шукайте оновлену інформацію у: [HNLAC](#).

Деякі діти могли в'їхати до Польщі без паспорта або іншого документа, що підтверджує їхню особу. Враховуючи труднощі з доступом до українських баз даних та архівів або їх можливе знищення, у дітей можуть виникнути проблеми з підтвердженням інформації про їхнє народження та батьків, а також з підтвердженням громадянства, що ставить їх під загрозу безгромадянства.

6. ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКІ ДОПОМАГАЮТЬ АПАТРИДАМ

<p>Центр юридичної допомоги імені Галини Нець (HNLAC) http://www.pomocprawna.org/ +48 693 390 502 +48 725 449 374 Гаряча лінія правової допомоги українською мовою biuro@pomocprawna.org porady@pomocprawna.org</p>	<p>УВКБ ООН https://help.unhcr.org/poland/ +48 22 628 6930 polwa@unhcr.org</p>
<p>Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Асоціація юридичної допомоги) www.interwencjaprawna.pl (+ 48) 792 568 561 (+48) 22 621 51 65 +48 880 145 372 (Пн-пт з 16-00 до 18-00 для запису) biuro@interwencjaprawna.pl porada@interwencjaprawna.pl (для індивідуальних консультацій)</p>	<p>Гельсінська фонд з прав людини https://www.hfhr.pl/en/ (+48) 22 556 44 40 (пн-пт з 10-00 до 14-00) +48 22 290 55 90 (для юридичної допомоги, пн-пт з 11-00 до 14-00) hfhr@hfhr.pl refugees@hfhr.pl (для юридичної допомоги)</p>
<p>Управління у справах іноземців (для подачі заяв на отримання тимчасового захисту) https://www.gov.pl/web/udsc-en вул. Таборова 33, Варшава ул. Докудовська 19, Бяла-Подляска</p>	

+48477217575

Лондон, Велика Британія
Медіа: +44 7522 525673
info@statelessness.eu
www.statelessness.eu

Європейська мережа з питань безгромадянства є благодійною організацією, зареєстрованою в Англії. Реєстраційний номер благодійної організації: 1158414.

European
Network on
Statelessness